

Ódugnaligir grindaformenn eiga at leggja frá sær í stundini

— sigur Jákup Andr. Mohr, grindaformaður í Havn

Gamalt er í Føroyum, at allur bati bétir. Undirritaði havi nú í nokur ár vist á nokur vandamál, tá ið tað snýr seg um grind, men nú fari eg at gevast. Tann líkasæla og tørrandi innlit í, hvat spurningurin snýr seg um, sum eg siggi hjá teim flestu sum hava við grind at gera, er eftir míni metan út um alt mark. Tað tykist mær at teir ikki skilja álvarsemið í spurninginum, tá ið tað snýr seg um grind, men tað kann vera, at teir hava ov nógv um oyruni, soleiðis at skilja, at tað ikki er pláss í teirra høvdi at viðgera grinda-spurningin. Føroya fólk í gagni. Eg eri sannførdur um, at verður ymskt, sum undirritaði hevur ávíst, ikki tikið til um hugsunar í stundini og loyst sum skjótast á skilgöðan hátt, fáa vit uttan iva skjótari enn mangur grunar bann fyrri at drepa grind í Føroyum.

Tá hetta bann kemur, vaknar uttan iva mangur føroyingur úr dvala og má bara ásanna, at gjørd gerð fær ónga vend. Tann dag grindabann verður sett í gildi í Føroyum, vil eg siga tað soleiðis, hatta var hogg, ið munti, og bleiv harvið kutað eitt stórt stykki av Føroyum, og hovevdi vit sjálvir skuldina í ti.

Nýggja grindareglu-gerðin § 18, sum sigur uttanumdemisbátar og -manningar, hava ongan rætt til dráps-bátspartar, uttan so at sýslumaðurin ella grindaformaður hevur biðið teir/tær, elvir uttan iva til orrustu, koma grindir, tí bátar úr einum grindaumdomi vilja eftir hesi skipan uttan iva berast sum ulvur á skóg fyrri at fáa grindina at leggja beini í sinum umdomi, tí annars smyrja teir ikki knivin.

Tað er lætt at skilja hesar siðstrevndu, tí í mongum føri eru tað teir ið hava knossast í timavis við grindina, og er tað hugstoytandi hjá teimum at lata grindina frá sær til bátar úr grindaumdomi, sum teir sjálvir ikki hoyra til. Tað er lætt at skilja at skaði kann standast av hesum.

At sett verður bann at

drepa grind í grindaumdomi, tá grindin er feittast, er ikki at skilja, samstundis sum stórt grinda-trot er í øðrum umdomum, og eisini eru flutnings-møguleikarnir í dag so frá-líka góðir.

Eg skilji væl, at fólk ið sum býr í grindaumdomi, sum valla eigur grindabit-an, er ónøgt og ikki sørt firtið um hesa hópisleysu skipan, og ikki so fá av hesum fólki (væl skiljandi), tey siga sum so, nú havi eg næstan gloymt, hvussu grind og spik smakkar. Eg fái ikki bit-an, so eg havi einki imóti, at forboð verður sett fyrri at drepa grind.

Føroyingar hava higartil verið eitt friðarfólk, og vóni eg ikki, at eisini tey fara at mótmæla avlaving av grindahvali.

Tá tíðina grindin er feittast, er nærum einki fremmandafólk í Føroyum, og mong av teimum skilja ikki, at eitt stórt kariatúr, sum verður avlivað, má bløða nógv, og hugsa sær, at tá sjógvurin rodnar er alt blóð (ógvussligt), men teirra atfinningar eru sanniliga ikki altíð ógrundaðar.

Undirritaði var fyrri kortum á hvalvág har grind skuldi haldast til, og var eg komin við báti minum saman við 4 røskum grindamonnum, og øllum hugsandi sum einum røttum grindabáti hoyrir til. Á vanni vóru fyra formansbátar, og løgdu vit at borði hjá einum av teimum at spyrja, hvussu vit skuldu fyrihalda okkum og hvat teir ætlaðu, og vit vóru sanniliga ikki komnir sum sabotørar, men ætlaðu okkum at gera okkara itarsta at fáa alt at ganga so fyrimyndarlíga til sum gjørligt. Vit fingi sum vátan vøttin frammaná, hvat vit fingi var eitt sera ónærsligt svar, og tað var hugstoytandi, tí vit vóru komnir í bestu meining. Vit svaraðu ikki hesum óhøviska grindaformanni, men sóu skjótt, at hann var neyvan einsamallur og alt annað enn væl fyrri, og var tað mín persónliga hugsan, at tað skal vera lógid um her spyr nakad gott burturúr, og so bleiv. Formansbátarnir mest; teir troðk-

aðu ella damlaðu grindina inn á óegnað pláss, og har lá henda neyðars grind og striddist í 1½ tíma áðrenn hon bleiv høgð av báti. Undirritaði og óivað aðrir bátar við hovevdu stóran ampa av áðurnevnda óhøviska grindaformanni tí hann lá og sigldi sum óður í hovevdu við miklari ferð millum bátarnar, áðurnevndi grindaformaður hevði stóran bát við miklari maskinorku, men eg sá ongan reiðskap á tí báti. Teir 90 minuttir ið grindin lá og striddist, vóru svárir fyrri meg og bátsfelagar minar, og einasta grundin til at vit ikki fóru til hús var at vit vildu hjálpa til fyrri at fáa so skjótast avlaving sum møguligt, tí tað mátti gerast — hon hevði mist gongdina, og bleiv hon ikki høgð og skorin á háls av grindamonnum, so kvaldist hon, men tað gingi 1½ tími áðrenn tað byrjaði.

Tá ið drápið var at enda rann mær í huga, um nú eitt sjónvarpslið úr USA stendur á bryggjuni, tvey vóru her í summar.

„Jákup Andr. Mohr, vit hava sæð navn títt fleiri ferðir í samband við grinda-dráp; og møguliga ert tú serkønur hvat grind viðvikir, og nú eru vit so heldigir at vit hava sæð teg luttikið. Hvat sigur tú til hetta grinda-drápi?“ Tað rennur mær kalt niður eftir rygginum, fekk eg henda spurning. Føri hetta dráp í sjónvarpi runt verðina ivist eg ikki í, at grinda-dráp í Føroyum var steðgað í stundini, eg vil meta innan fyrri eina viku.

Sjónvarpsfólk og siggi-arar eins og óivað nevndir á høgum stigi úti um heimin, men eg vil vóna vit, hava ikki fortreytir fyrri at siggja tann markleysa kleyvarskap og tað dugnaloygi, sum var orsök til hesa, eg má siga óhugnaliga hending.

Er áðurnevnda dráp upptikið uttan at vit vita av tí, so gud náði okkum, og eg havi varhugað av at er tað upptikið av onkrum við vinningi fyrri eyga, er honum stóru vinningur í vøtt.

Sum flestu vita hevur landsstýrið gjørt ymskt fyrri at vit framhaldandi

skulu fáa grind og spik til matna; eg hevði ikki viljað verið í teirra skóm, sum tað skulu gera, um vit geva umheiminum slik kort á hondina (púra óneyðugt).

Um so skuldi verið, at nakar timir at lesa hesar reglur, fari eg at biðja viðkomandi at bera yvir við mær, at hetta bleiv so rúgvusmikið, men nú koma neyvan fleiri skriv frá mær. Grindaspurningurin hevur min størsta áhuga og taki eg hann í ramasta álvara. Tað tykist mær eitt sindur tilvildarlígt, hvørt ið bliva útnevndir til grindaformenn, ja næstan hvør Hanus og Janus.

At nakar grindaformaður í Føroyum roynir at halda grind til við skútu, sum ið stódd og vavi er havgangandi far er ikki at skilja, og tað eydnast neyvan, ið hvussu er sjáldan til lítur. At grindaformenn kortini gera tað er ófatuligt. At grindaformenn bliva við at halda til, sum einki duga og kortini gera tað, er heldur ikki at skilja.

Dugir grindaformaður ikki at siggja sitt egna dugnaloygi og biður onkran annan um at halda til, sum hevur skil fyrri tí, má hann koyrast frá í stundini, tí tað, at grindin ikki kemur á land, kann skjótt enda við banni imóti at drepa grind. Verða heilar grindir høgðar ofta fitt úr landi, er bannið vist, og tað havi eg vissu fyrri sambært upplýsingum, sum eru 100% rættar. Kemur grindin ikki á land, tað kann nokk miseydnast, so má og skal hon útatur.

Tað, eg her havi nevnt, og sum eg eisini havi skrivað áður um grind, er

nógv álvarsamari, enn fólk hava minsta ánið um, grindaspurninginum viðvikjandi. Tey allar flestu her á landi so at siga øll liva í tí trúgv, at øsingin imóti grinda-drápi er av á hesum sinni, men her fara tey skeiv.

Mótstøðan frá einstaklingum er møguliga ikki so hættislig grinda-drápi viðvikjandi, men vit hava við máttmiklari kreftir at gera, sum uttan hóstak kunnu seta bann fyrri grinda-drápi, fara vit ikki fram við skynsemi.

Altjóða hvalaveið-nevndin er samansett av 42 londum og Føroyar eru umboðarar saman við tí donsku nevndini. Tað, at vit so dánt sleppa at avliva grindahval enn, er donsku nevndini fyrri at takka, sum verjir áhugamálið føroyinga sum ulvur á skóg, og tók havi hon fyrri tað. Men geva vit donsku nevndini í altjóða hvalaveiðnevndini góð kort í hondina, eg ivist stórliga. Hetta síðsta og tað, at vit beint nú eru uppi í stórari kanning av øllum hvat grind viðvikir og sum mong lond figgja, er eisini orsök til, at vit sleppa at avliva grindahval enn. Í altjóða hvalaveiðnevndini finnst umboð úr fleiri londum, sum siggja sær stóran politisk-an fyrimun við at royna sum harðast at steðga grinda-drápi. Hesi umboð styrkja í stóran mun sína politisku støðu í sinum heimlandi og aftan fyrri umboðini standa sera væl-skipaðir umhvørvisfelagskapir við risastórari figgjarorku, og hesi umboð standa í eygunum á veljarunum í heimlandi sinum uppáfar sterki.

Siggja tit ikki kærur veljarar, eg eri eisini grønur í yvirmát, tá ið á stendur og eg meini at tað eru orsökir til tess.

Arar, eg eri eisini grønur í yvirmát, tá ið á stendur og eg meini at tað eru orsökir til tess.

Á hin bógvin er iva-samt, um hesir politikarar eru so góðir við grinda-hvalin, eg ivist stórliga. Eitt skal standa fast. Í okkara núverandi støðu er best at binda um skaddan fingur, tí avger altjóða hvalaveiðnevndin at steðga grinda-drápi í Føroyum, og vit ikki fylgja tí í stundini, eru stórir eksportmarkaðir lukkað lond, tí hesi lond eru sáttmálubundin í slik-um forum.

Tað eg havi nevnt í hesi grein og øðrum við, er skrivað í bestu meining, og vóni eg, at tað verður tikið í ramasta álvara, og at fólk dugir at siggja trupulleikarnar í eyguni og tekur sær um reiggj. Duga teir menn, sum hava við grind at gera ikki nú og beint nú at bota um hesi vandamál, fáa vit grindaforboð. Ein annar máti, og hann kann møg- uliga tykjast harðligur, er, at landsstýrið setir bann í eina tíð, heilt stutta tíð, fyrri at avliva grindahval og fáa skil á, soleiðis at vit kunnu forsvara grinda-drápið úteftir.

Verður grindin ikki hildin til við góðum skili, tað kann miseydnast kortini, so má og skal hon útatur, tí slik dráp møguliga, og allarhelst bara eitt, skal til afturat, so er bannið vist. Eg vil vóna, at hesi vandamál eg havi vist á nú í fleiri ár, fáa ábøtur í stundini, føroyingum at gagni.

Tórshavn 30.11.1986

Jákup Andr. Mohr